

Darmspoelen en hoogopgaand klysma

In specifieke situaties kan het nodig zijn de darmen te spoelen om deze geheel of gedeeltelijk vrij te maken van ontlasting. Bijvoorbeeld bij een darmafwijking of ter voorbereiding op een operatie of onderzoek. Door overvulling van de dikke darm ontstaat een reflex, waardoor de peristaltische bewegingen op gang komen. Dit zorgt voor het legen van de darm. Een darmspoeling kan 1x per 3 dagen gedaan worden. Een hoogopgaand klysma is een vorm van darmspoelen, alleen spoelt men dan hoger in de dikke darm met een rectumcanule.

Indicaties

Indicaties voor het spoelen van de darmen kunnen zijn:

- voorbereiding op een darmoperatie
- voorbereiding op darmonderzoek, bijvoorbeeld coloscopie of röntgenonderzoek van de darmen
- obstipatie
- toedienen van medicijnen (bijvoorbeeld bij een darmontsteking)
- blijvende fecale incontinentie
- fecale lekkage na anale operatie

Contra-indicaties

Darmspoelen wordt niet uitgevoerd in geval van:

- recent uitgevoerde rectum- of colonoperaties
- darmbloedingen
- chronische darmontsteking
- diarree
- fistel
- hartklachten
- peritonitis
- trombopenie
- acute buikaandoeningen, bijvoorbeeld blindedarmontsteking (appendicitis)
- stoma

Uitvoeren darmspoelen rectaal bij volwassene

Bij darmspoelen rectaal wordt een hoeveelheid vloeistof via de anus in het rectum gebracht. De vloeistof kan worden ingebracht via een conus (darmspoelsysteem) of canule (hoogopgaand klysma). Wanneer het laatste gedeelte van de dikke darm schoon moet zijn, wordt een rectumcanule gebruikt om daarmee de vloeistof hoger in de darmen te kunnen brengen. Een rectumcanule is een flexibele, holle slang van circa 30 cm. De rectumcanule wordt voorzichtig zo diep mogelijk, zo'n 15 tot 20 cm, via de anus ingebracht; bij weerstand niet verder inbrengen. Een conus reikt tot achter de sluitspier.

Tijdens het spoelen ligt de cliënt in linkerzijligging of in de knie-ellebooghouding. Vanaf de anus loopt het colon naar links. In linkerzijligging loopt het colon naar beneden en loopt de vloeistof gemakkelijker in door de zwaartekracht. Er is geen aantoonbaar bewijs dat spoelen in knie-ellebooghouding de voorkeur heeft. Cliënten ervaren de knie-ellebooghouding als zeer belastend en ontluisterend.

Om het inbrengen van de conus of canule te vergemakkelijken wordt glijmiddel, bijvoorbeeld vaseline of olie, op het materiaal aangebracht.

De spoelvloeistof wordt op lichaamstemperatuur toegediend. Door de vloeistof hoger of lager te houden wordt de inloopsnelheid gereguleerd.

Soorten spoelvloeistof

Op indicatie en volgens voorschrift arts kunnen de volgende spoelvloeistoffen worden gebruikt:

- kraanwater
  - eventueel met toevoeging van:
    - zeep
    - olie
    - glycerine
- NaCL 0,9%
- glucose 20%

Bron

- Hamilton HK, Rose MB, Verpleegkundige handelingen en procedures. De praktijk van het verplegen, Elsevier Gezondheidszorg, Maarsse, 1998
- Beelen, A. Hoogopgaand klysma, Verpleegkunde Nieuws 2002, nr. 25
- lezing Obstipatie, Andre Smout, Congres Darmproblematiek, 14 juni 2012